

¡BOMBA!

Momento de hacer memoria,
porque esta obra se exhibe;
es muy claro que el Tren Maya
es gran hazaña en la historia

K'uintsil

Lunes 1° de julio de 2024

CAMPECHE · YUCATÁN · QUINTANA ROO · AÑO 9 · NÚMERO 2266 · www.lajornadamaya.mx

U ts'ook mamuts yéetel tso'ots
yanchajé' j'p'áato'ob jumpáayil walkil
10 mil ja'abo'ob tu peetenil Wrangel,
aktáan u jáal ja'il Siberia, tu k'iinil
ka'aj ka'ančaj k'áak'náab yéetel tu
jatsubáaj ti' le kóontinenteo'.

Jump'éel túumben jenomikóo
xaak'ale' tu ye'esaj mamuts
jatspajo'ob te'el peteno', kuxlajo'ob
kex uláak' 6 mil ja'abo'obe' ts'o'oke',
jóok' tu jach ya'abile', ti' waxaktúul
u ba'alche'ilo'ob, ba'ale' xuulchaj
kex ichil 200 yéetel 300 u túulal tu
jo'oloj 20 u téen u pakabilo'ob.

Meyaj beeta'abe' jts'a'ab
k'ajóoltbil tu pikil ju'unil Cell;
k'a'ayta'abe' u jeenomasil
mamuts kuxlaj tu petenil
Wranglele' tu ye'esaj
chéen ichilo'ob tu
ya'abkunsajubáajo'ob, le
beetik ma' jejeláaschaj u
jeenesilo'obi'. Kex beyo'
ma' tu páajtal u na'ata'al
ba'axten ch'éejo'obi'.

Sáasilchaj jayp'éel
ba'alo'ob yóok'lal bix
u kuxa'an ka'ach le
ba'alche'oba'; u xak'alta'al
uláak' ba'alob yóok'lale' je'el u
yáantaj ti'al u nu'ukta'al bix unaj u
kaláanta'al ba'alche'ob sajbe'entsil
yanik u ch'éejel walkila'.

Ti'al u na'ata'al ba'ax taal tu
paach ka'aj káaj u bin u p'iitchajal
u jenetiikail mamut tu petenil
Wranglele', aijak'al xooko'obe' tu
jach ilo'ob bix yanik u jenoomasil
21 u túul mamuts yaan u tso'ots. Tu
ts'ooke' xak'alta'ab u ts'ook 50 mil
ja'abo'ob u kuxtal le ba'alche'oba',
le beetike' ku béeytal u k'as na'atal
bix úuchik ba'al yéetel u jejeláasil
jenetikáa juntúul nuxi' ba'alche'
k'éex yéetel u máan k'iin.

Ts'ook mamuts yaan u tso'otse' kuxlaj tu jo'oloj ya'abach ja'abo'ob tumen ma' tu xa'ak'tubáaj yéetel uláak' u jejeláasili'

Europa Press
Oochel Reuters